

1. Meijeri

Kirkonkylän osuusmeijerille rakennettiin oma meijerirakennus 1908 Kiurujärven rantaan. Rakennuksen suunnitteli Hankkija. Vuonna 1938 meijeri muuttui maitomeijeriksi ja 1979 siirryttiin voimariinin valmistukseen. Meijerin toiminta päättyi vuonna 1996. Meijerin alueella ovat arkkitehti Aarne Timosen suunnittelema vuonna 1953 valmistunut 2-kerroksinen asuinrakennus ja Veikko Larkaksen suunnittelema vuonna 1961 valmistunut konttori- ja asuinrakennus.

2. Satama

Höyryvene KIURUVESI aloitti liikennöintinsä Kiuruveden ja Iisalmen välillä 1902. Kansan keskuudessa laivaa kutsuttiin usein nimellä PIKKU KIURU. Syksyllä 1906 saatiin uusi ja suuri laiva, senkin nimeksi tuli KIURUVESI. Laiva oli 27m pitkä ja neljä leveä, matkustajia mahtui peräti 150 ja siinä oli kaksi potkuria. Laiva sai lempinimen Iso-Hömö. Kiuruveden laivaliikenteen kohtalonhetket alkoivat olla käsillä 1920-luvun alkupuolella. Syrjäyttäjäksi tuli uusi liikennemuoto, rautatie. Laivaliikenne loppui vuonna 1932.

3. Tapuli

Vanha tapuli rakennettiin todennäköisesti jo ensimmäisen kirkon aikana (1763-1852). Tapuli edustaa kolminivelistä pohjalaista renessanssitapulityyppiä ja on kuuluisan kirkonrakentajan Anders Brovallin rakentama. Runko-osat ovat 1760-luvulta ja edustavat Kiuruveden vanhinta rakennuskantaa. Kellotapuli jäi pois käytöstä, kun uusi kirkko valmistui vuonna 1941.

4. Kaupungintalo

Päätös uuden kunnantalon rakentamisesta tehtiin kunnan 100-vuotisjuhlien yhteydessä 1973. Uuden kunnantalon suunnittelemiseksi järjestettiin vuonna 1979 arkkitehtikilpailu. Kaupungintalo rakennettiin voittaneen ehdotuksen pohjalta. Rakennus edusti ajankohdanaan uutta "Oulun koulun" arkkitehtuuria, joka pyrki ilmentämään paikan henkeä ja perinnettä modernistisella muototulkinnalla.

5. Raivaajapatsas

Raivaajapuistossa sijaitseva raivaajapatsas "Kaskisavut" on Kiuruvedeltä kotoisin olevan kuvanveistäjä Antero Ruotsalaisen teos. Vuonna 1976 pystytyssä teoksessa savupatsaat kuvaavat ensimmäisten kiuruvetisten raivaajien kaskisavuja ja raudasta muotoillut kuokka ja murtunut lapio heidän työkalujaan. Veistoksen materiaaleina on käytetty teräsbetonia ja rautaa.

Vanha säästöpankki

Vanha Säästöpankki on valmistunut vuonna 1916. Sen suunnitteli rakennusmestari Pekka Lind. Vuonna 1923 Säästöpankin yhteyteen rakennettiin tilat Kiuruveden Kotiyhteiskoululle. Yhteiskoulu toimi Säästöpankin tiloissa aina vuoteen 1950 saakka, jolloin uusi koulurakennus valmistui. Yhteiskoulun jälkeen tiloja käyttivät kansalaiskoulu ja päiväkot. Säästöpankki siirtyi uuteen toimitaloonsa torin laidalle vuonna 1962. Koululuokkien lisäksi rakennuksessa ovat toimineet nahkurinverstas, Elon ruokakauppa, Inka-baari ja leipomo. Kunta osti rakennuksen vuonna 1989 ja rakennus kunnostettiin.

6. Kirkko

Kiuruveden vanha puukirkko paloi 1937. Uuden kirkon on suunnitteli arkkitehti Bertel Liljeqvist vuonna 1938. Talvisota keskeytti rakennustyöt, mutta niitä jatkettiin heti sodan päätyttyä ja kirkko valmistui vuonna 1940. Kirkko edustaa 1920-luvulla suosittua yksinkertaisen päätytornillisen pitkäkirkon perinteistä tyyppiä. Arkkitehti Liljeqvistin 1930-luvulta piirtämien kirkkojen tunnusmerkkeinä ovat suhteellisen korkea harjakatto, vaaleiksi rapatut ulkoseinät, korkea tornin huippu ja pääoven portaalimainen korostus.

Rovastin pappila

Keltainen pappila on valmistunut vuonna 1884. Rakennusmestarina oli Lassi Kärkkäinen. Pohjakaavaltaan rakennus oli karoliininen jatkettuna yhdellä huoneparilla. 1930-luvulla pappilan pihapiiriin kuuluivat tuparakennus, talli, navetta, jyvääntä, halkovaja, kellari, sauna, riihi ja puoti.

7. Kuorevirta

Kuorevirran alueet ovat olleet varhaisista ajoista alkaen joenvarsiniittyjä ja laidunmaita. Kuorevirran alue oli Kettulan tilaa. Seurakunta osti Kettulan kirkkoherran virkatalon maaksi 1800-luvun loppupuolella. Sotien jälkeen maanlunastuslautakunta pakkolunasti seurakunnalta Kuorevirran alueen. Määräala lohkottiin Kuorevirran tilaksi vuonna 1954. Asutushallitus vuokrasi Kuorevirran tilaa yhteislaitumeksi. Vuonna 1972 kunta osti Kuorevirran tilan urheilu- ja virkistyskäyttöön. Kuorevirralle rakennettiin ensimmäisenä uimahalli vuonna 1976. 1980-luvulla rakennettiin nuorisotalo (1981), liikuntahalli (1983) ja urheilukenttä.

8. Sankarivainajien muistomerkki

Muistomerkki sijaitsee hautausmaalla vanhan palaneen ristikirkon alttari- taulun paikalla. 456 sankarivainajaa ristin ympärillä on haudattu ristikirkon muotoon. Pastori Elias Simojoki haudattiin kohtaan, jossa sijaitsi kirkon saarnastuoli. Muistomerkin, hautakivet ja alueen suunnitteli arkkitehtitoimisto Harmia & Backman Helsingistä. v. 1946